

Årsberetning 2008

Det Psykiatriske Patientklagenævn

Indhold

Forord	3
AFSNIT 1	4
1. Det psykiatriske patientklagenævn ved Statsforvaltningen	4
Geografisk område	4
Kompetence	4
Medlemmer af nævnet	4
Sagsbehandling	5
2. Sagsantal	5
Definition af en afgørelse	6
3. Sagsbehandlingstiden	7
4. Antal møder	7
5. Mødedeltagelse	8
Læger	8
Patienter	8
Patientråd-	9
givere/	9
bistandsværger	9
6. Afgørelsernes udfald og omgørelsesprocenten	9
7. Klager over patientklagenævnets afgørelser	11
Definitnation	11
AFSNIT 2	13
Principielle problemstillinger m.v	13
Principielle afgørelser	14
I	14
II	14
Andet	15
Skemaoversigt	16

Forord

Efter lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien oprettes der ved hver statsforvaltning et patientklagenævn.

Nævnet består af direktøren for statsforvaltningen som formand eller en ansat, som direktøren har bemyndiget hertil og yderligere to medlemmer.

Patientklagenævnet offentliggør hvert år en beretning om sin virksomhed.

Sekretariatet for Det psykiatriske patientklagenævn i Regions Sjælland varetages af Statsforvaltningen Sjælland.

Årsberetningen 2008 er, som i årsberetningen 2007 præget af nogen mangel på historik. Tallene for 2006 er udeladt i oplysningsskemaerne. Vi har ved udfærdigelsen af beretningen vurderet det historiske materiale fra de 3 tidligere statsamter ikke var direkte sammenlignelige med den nuværende Statsforvaltning på grund af forskellige opgørelsesmåder. Årsberetningen for 2009 vil igen indeholde 3 års historik.

Vibeke Larsen
Direktør

AFSNIT 1

1. Det psykiatriske patientklagenævn ved Statsforvaltningen

Geografisk område

Kompetence

Statsforvaltningen Sjælland behandler klager der vedrører de psykiatriske afdelinger, der hører under den eller de sygehusmyndigheder som er beliggende i region Sjælland og Psykiatrisk Center Sct. Hans.

Patientklagenævnet behandler som 1. instans klager over tvangsindlæggelse, tvangstilbageholdelse, tilbageførsel, tvangsbehandling, tvangsfiksering, anvendelse af fysisk magt, beskyttelsesfiksering, anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer og særlige dørlåse, personlig skærmning, der uafbrudt varer mere end 24 timer, aflåsning af døre i afdelingen samt aflåsning af patientstue på Sikringsafdelingen under Psykiatrisk Center, Sygehus Vestsjælland.

Nævnet kan ved sin afgørelse enten afvise klagen, fordi den for eksempel

falder uden for nævnets kompetence, eller tage stilling til klagepunkterne. Når nævnet realitetsbehandler en klage, kan nævnet godkende tvangsindgrebet eller konstatere, at et indgreb blev foretaget med urette.

Klageberettiget er patienten, som dog kan bemyndige blandt andre patientrådgiveren til at handle på sine vegne. Klagen kan være såvel skriftlig som mundtlig og fremsættes over for hospitalet, som skal indbringe klagen for nævnet vedlagt sagens øvrige akter. Nævnet skal træffe sin afgørelse inden for 7 hverdage, hvis der er tale om en klage over tvangsbehandling med opsættende virkning. Ved klage over andre tvangsindgreb skal nævnet træffe afgørelse snarest muligt. Er afgørelse ikke truffet inden 14 dage efter, at klagen er modtaget af nævnet, skal nævnet underrette patienten og patientrådgiveren/bistandsværgeren om årsagen og om hvornår afgørelsen kan forventes at foreligge.

Medlemmer af nævnet

Nævnet består af en formand (direktøren for Statsforvaltningen) samt to medlemmer, der beskikkes af Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse efter at være indstillet af Danske Handicaporganisationer, henholdsvis Lægeforeningen.

Nævnsmedlemmerne, bortset fra formanden, modtager vederlag for deres deltagelse i møder.

Patientklagenævnet består af formanden direktør Vibeke Larsen eller den medarbejder i Statsforvaltningen Sjælland, som direktøren bemyndiger hertil, samt medlemmerne Bodil Norvang Roved, Ingelise Svendsen, Kirsten Dam og Rita Vinther.

Ingelise Svendsen, Kirsten Dam og Rita Vinther er indstillet af Danske Handicaporganisationer. Stedfortrædere er Birthe Bonde Bendixen, Arne Ramskov Hansen, Leni Grundtvig Nielsen, Anna Krebs og Mogens Nielsen.

Bodil Norvang Roved er indstillet af Lægeforeningen. Stedfortrædere er Villy Birkegaard og Jacques Gauguin. Villy Birkegaard har deltaget i alle nævnets møder i Vordingborg og lejlighedsvis i Dianalund og Roskilde på grund af manglende indstilling af repræsentant fra Lægeforeningen.

Sagsbehandling

Statsforvaltningen varetager nævnets sekretariatsopgaver.

En klage over tvangsindgreb sendes typisk via den afdeling, hvor patienten er indlagt. Ofte vil afdelingen telefonisk underrette sekretariatet om, at der er en klage på vej til nævnet, hvorefter afdelingen fremsender – eventuelt pr. fax – sagens akter til sekretariatet.

De lovmæssige tidsfrister i klagesagerne stiller særlige krav til organiseringen af arbejdet, og nævnets sekretariat har særlige arbejdsprocedurer, der anvendes ved modtagelsen af en klage. Sekretariatets medarbejdere foretager en umiddelbar vurdering af klagens karakter, og i de sjældne tilfælde, hvor en klage fremsendes direkte til nævnet, videresendes klagen straks til afdelingen. I forbindelse med en sags forberedelse sikres det blandt andet, at alle fornødne oplysninger foreligger, og der udsendes en meddelelse om mødetidspunkt tillige med kopier af sagens akter til klager, patientrådgiver/bistandsværg, sygehuset samt til nævnets medlemmer.

Sekretariatet underretter telefonisk nævnets medlemmer samt hospitalet om mødetidspunkt på grund af den korte tidsfrist i forbindelse med klager over tvangsmedicinering. Nævnet holder møder hver uge i det omfang der er klagesager, og sekretariatet bestræber sig på at udsende nævnets afgørelse senest dagen efter.

2. Sagsantal

Der har i 2008 været realitetsbehandlet i alt

Skema 1

Realitetsafgørelser

	2007	%	2008	%		
Antal indkomne sager i kalenderåret	153	100	151	100		
+ Antal sager, modtaget ej behandlet i foregående kalenderår	2	1	0	0		
- Antal tilbagekaldte sager	23	15	28	19		
- Antal afviste sager	6	4	17	11		
- Antal sager modtaget, ej behandlet i kalenderåret	0	0	0	0		

	2007	%	2008	%
= Antal sager med realitetsafgørelse	126	82	106	70

Tallene for 2006 er udeladt i oplysningsskemaerne. Vi har ved udfærdigelsen af beretningen vurderet det historiske materiale fra de 3 tidligere statsamter ikke var direkte sammenlignelige med den nuværende Statsforvaltning på grund af forskellige opgørelsesmetoder. Årsberetningen for 2009 vil igen indeholde 3 års historik.

Skema 2

Sagernes fordeling på hospitalerne

	Sager i alt		Tilbagekaldte/afviste sager			Realitetsbehandlede sager	
	2007	2008	2007	2008		2007	2008
Psykiatrisk Center							
Dianalund	38	30	3	9		35	21
Holbæk	3	8	2	3		3	5
Køge	0	1	2	0		0	1
Nykøbing Sj.	16	17	2	3		16	14
Næstved	0	4	2	2		0	2
Roskilde	21	26	4	12		17	14
Sct. Hans	33	15	6	2		27	13
Slagelse	3	0	2	0		1	0
Vordingborg	41	50	14	14		27	36
I alt	155	151	27	45		126	106

Skema 3

Antal afgørelser i nævnet i de seneste år

2007	2008
188	211

Definition af en afgørelse

En afgørelse er en godkendelse eller en tilsidesættelse af et tvangsindgreb. Denne definition betyder, at en sag kan indeholde flere afgørelser.

Der tælles mindst en afgørelse for hvert enkelt påklaget tvangsindgreb.

Træffer nævnet afgørelse vedrørende flere ensartede tvangsindgreb, f.eks. 5 tvangsfikseringer, tæller nævnsafgørelsen statistisk som 5 afgørelser.

Hvis en nævnsafgørelse indeholder både en godkendelse og en tilsidesættelse af et tvangsindgreb, f.eks. at iværksættelsen af en tvangstilbageholdelse godkendes, men at den aktuelle opretholdelse tilsidesættes, tæller nævnsafgørelsen statistisk som 2 afgørelser.

3. Sagsbehandlingstiden

Sagsbehandlingstiden regnes fra sagens modtagelse i statsforvaltningen til sagen afgøres på møde i nævnet.

Sekretariatet har det udgangspunktet, at afgørelsen bør sendes senest dagen efter, at nævnet har truffet afgørelse på mødet.

Der er i sagsbehandlingstiderne medregnet lørdage, søndage og helligdage.

I klagesager om tvangsbehandling, der er tillagt opsættende virkning, skal der træffes afgørelse inden 7 hverdage efter klagens modtagelse. Ved udtrykket hverdage forstås mandag til fredag bortset fra helligdage.

I 7 sager har sagsbehandlingstiden ikke kunne overholdes. I 3 af sagerne på grund af at der manglede journalmateriale fra sygehuset. I 1 af de 3 tilfælde udtrykte nævnet kritik over at sygehuset havde modtaget klagen, men ikke behandlet og videresendt den til det psykiatriske patientklagenævn.

Skema 4

Gennemsnitlig sagsbehandlingstid i de seneste år

	2007	2008	
Antal dage (hele tal)	8,6	7,4	

4. Antal møder

Skema 5

Samlet antal møder

	2007	2008	
Antal møder	124	119	

Alle møderne har været afholdt på hospitalerne.

Skema 6

Mødernes fordeling mellem de enkelte psykiatriske centre i 2008

Psykiatrisk Center	Antal møder
Dianalund	24
Holbæk	6
Køge	1
Nykøbing Sj.	14
Næstved	2
Roskilde	19

Psykiatrisk Center	Antal møder
Sct. Hans	13
Slagelse	0
Vordingborg	40
Møder i alt	119

5. Mødedeltagelse

Skema 7

Mødedeltagelse for læger

Læger

Psykiatrisk Center	Deltaget		Ikke deltaget		Deltagelsesprocent	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Dianalund	31	22	2	2	86	92
Holbæk	3	6	0	0	100	100
Køge	0	1	-	0	-	100
Nykøbing Sj.	16	14	0	0	100	100
Næstved	0	2	-	0	-	100
Roskilde	17	17	0	2	100	89
Sct. Hans	27	13	0	0	100	100
Slagelse	1	0	0	-	100	-
Vordingborg	26	39	1	1	96	98
I alt	121	114	3	5	97	96

Skema 8

Mødedeltagelse for patienter

Patienter

Psykiatrisk Center	Deltaget		Ikke deltaget		Deltagelsesprocent	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Dianalund	16	23	17	1	48	96
Holbæk	1	5	2	1	33	83
Køge	-	1	-	0	-	100
Nykøbing Sj.	11	10	5	4	69	71
Næstved	-	2	-	0	-	100
Roskilde	10	17	7	2	59	89
Sct. Hans	22	10	5	3	81	77

Patienter

Psykiatrisk Center	Deltaget		Ikke deltaget		Deltagelsesprocent	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Slagelse	1	0	0	0	100	0
Vordingborg	23	37	4	3	85	93
I alt	84	105	40	14	68	88

Skema 9

Mødedeltagelse patientrådgivere/bistandsværger

Patientrådgivere/ bistandsværger

Psykiatrisk Center	Deltaget		Ikke deltaget		Deltagelsesprocent	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Dianalund	22	15	11	9	67	63
Holbæk	3	5	-	1	100	83
Køge	-	1	-	0	-	100
Nykøbing Sj.	11	7	5	7	69	50
Næstved	-	1	-	1	-	50
Roskilde	14	14	3	5	82	74
Sct. Hans	12	7	15	6	44	54
Slagelse	1	-	0	0	100	-
Vordingborg	20	30	7	10	74	75
I alt	83	80	41	39	67	67

I 3 tilfælde var patientrådgiverens/bistandsværgerens deltagelse ikke ønsket af patienten. I 28 tilfælde var der meldt lovligt afbud (ferie, sygdom o.l.). 6 udeblev fra mødet uden afbud.

6. Afgørelsernes udfald og omgørelsesprocenten

Skema 10

Afgørelse og godkendelser

	Antal afgørelser		Godkendelser	
	2007	2008	2007	2008
Tvangsindlæggelse	23	24	22	20

	Antal afgørelser		Godkendelser	
	2007	2008	2007	2008
Tvangstilbageholdelse	59	43	55	40
Tilbageførsel	-	0	-	0
Tvangsfiksering	37	42	35	42
Beskyttelsesfiksering	-	2	-	2
Personlige alarm- og pejlesystemer og særlige dørlåse	-	0	-	0
Personlig skærmning	-	2	-	2
Aflåsning af døre i afdelingen	-	0	-	0
Aflåsning af patientstue	-	0	-	0
Tvangsbehandling, medicinsk	45	54	41	36
Tvangsbehandling ECT	-	0	-	0
Tvangsbehandling, legemlig	1	2	1	1
Fysisk magtanvendelse	4	6	3	4
Beroligende medicin	14	38	13	38
Andet	1	0	0	0
I alt	209	213	182	185

Heraf var 3 flertalsafgørelser.

22 tvangsfikseringer og 19 beroligende medicin fordeler sig på 2 sager omhandlende samme patient.

Skema 11

Tilsidesættelser

	Tilsidesættelser		Omgørelsesprocent	
	2007	2008	2007	2008
Tvangsindlæggelse	1	5	4,3	20,8
Tvangstilbageholdelse	2	3	3,4	7
Tilbageførsel	-	0	-	0
Tvangsfiksering	4	0	10,8	0
Beskyttelsesfiksering	-	0	-	0
Personlige alarm- og pejlesystemer og særlige dørlåse	-	0	-	0
Personlig skærmning	-	0	-	0
Aflåsning af døre i afdelingen	-	0	-	0
Aflåsning af patientstue	-	0	-	0
Tvangsbehandling, medicinsk	4	18	8,9	33,3
Tvangsbehandling ECT	-	0	-	-
Tvangsbehandling, legemlig	-	1	-	50
Fysisk magtanvendelse	1	2	25	33,3
Beroligende medicin	1	0	5,3	0
Andet	-	0	-	2
I alt	13	29	6,9	13,6

Heraf var ingen flertalsafgørelser.

7. Klager over patientklagenævnets afgørelser

Definitnation Kolonnen antal anker, skal forstås som antal afgørelser der ankes. Hvis en sag med 5 tvangsfikseringer ankes, vil det tælle som 5 anker.

Der henvises til den definition af afgørelsesbegrebet, som fremgår under skemaet antallet af afgørelser i de seneste år.

Skema 12

Klager over patientklagenævnets afgørelser

	2007			2008					
	Antal afg.	Antal anker	Anke %	Antal afg.	Antal anker	Anke %			
Tvangsindlæggelse	23	3	13	24	1	2			
Tvangstilbageholdelse	59	10	17	43	10	9			
Tilbageførsel	-	0	0	0	-	-			
Tvangsfiksering	37	0	0	42	2	4			
Beskyttelsesfiksering	-	0	0	2	0	0			
Personlige alarm- og pejlesystemer og særlige dørlåse	-	0	0	0	0	0			
Personlig skærmning	-	0	0	2	0	0			
Aflåsning af døre i afdelingen	-	0	0	0	0	0			
Aflåsning af patientstue	-	0	0	0	0	0			
Tvangsbehandling, medicinsk	45	5	11	54	3	4			
Tvangsbehandling ECT	-	0	0	0	0	0			
Tvangsbehandling, legemlig	1	0	0	2	1	1			
Fysisk magtanvendelse	4	0	0	6	0	0			
Beroligende medicin	14	2	11	38	3	2			
Andet	1	0	0	0	0	0			
I alt	209	20	11	213	20	23			

Skema 13

Anke til domstolene

	2007	2008
Stadfæstet	6	7
Tilsidesat	2	0
Frafaldet af patient	3	6

2 sager er endnu ikke afgjort i retten.

Skema 14

Klage til Sundhedsvæsenets Patientklagenævn

	2007	2008
Stadfæstet	5	0
Tilsidesat	4	0
Frafaldet af patient	1	1

6 sager er endnu ikke afgjort i Sundhedsvæsenets Patientklagenævn

AFSNIT 2

Principielle problemstillinger m.v.

Nævnet finder ikke grundlag for særskilt at redegøre for principielle problemer m.v.

Der henvises i stedet til de problemstillinger, som fremgår af de principielle afgørelser, beskrevet i afsnit 3.

AFSNIT 3

Principielle afgørelser

I

Det psykiatriske patientklagenævn har behandlet en sag om tvangsfiksering med bælte og remme, hvor der ikke findes dokumentation for, at der havde været ført et lægeligt tilsyn, som opfylder kravene i § 16, stk. 1 og stk. 3 i bekendtgørelse nr. 1499 af 14. december 2006 om tvangsbehandling, fiksering m.v. Ifølge bestemmelsen skal lægeligt tilsyn foregå så ofte som forholdene tilsiger det, dog mindst 4 gange i døgnet, jævnt fordelt.

Lægen medvirkede kl. 18.50 den ene dag og ifølge sagens oplysninger først igen kl. 9.45 næste dag. Ifølge journalen var patienten vågen kl. 7.00, nu stille, rolig og relevant. Psykiatrihospitalet burde derfor have været opmærksom på muligheden for på et tidligere tidspunkt at have bragt tvangsfikseringen til ophør.

I samme sag kritiserede nævnet, at psykiatrihospitalet ventede 5 dage med at få overlægens godkendelse af anvendelsen af remme. Ifølge psykiatrilovens § 15 stk. 2, skal beslutningen træffes af en overlæge. I overlægens fravær kan anden læge træffe beslutningen, men ifølge praksis skal overlægen snarest tage stilling til beslutningen.

II

Det psykiatriske patientklagenævn har også behandlet en sag om tvangsbehandling med henblik på tandbehandling.

Patienten ville ikke til tandlæge. Ifølge psykiatrihospitalets overlæge havde en patient 2 rådne tænder, og der var alvorlig risiko for infektion, der kunne blive akut livstruende, da infektionen kunne gå direkte i blodbanen til hjernen. Patienten havde også en meget dårlig kropsopfattelse, og der var derfor nærliggende risiko for, at patienten ikke tilstrækkelig tidligt ville give udtryk for symptomer og smerte ved forværring af tandproblemerne. Ifølge overlægen var patientens immunforsvar generelt svækket, og der ville være væsentlig fare for helbredet, hvis tandbehandlingen ikke aktuelt blev foretaget.

Nævnet godkendte beslutningen om tvangsbehandlingen, da patienten modsatte sig behandlingen og da patienten opfyldte betingelserne for frihedsberøvelse.

Ifølge § 13 i psykiatriloven kan en person, som opfyldt betingelsen for frihedsberøvelse, og som modsætter sig behandling af en legemlig lidelse, undergives tvangsbehandling af denne lidelse, såfremt lidelsen udsætter patientens liv eller helbred for væsentlig fare.

Andet

Statsforvaltningen Sjælland har også i 2008 haft problemer med at sammensætte et beslutningsdygtigt nævn, idet der kun er beskikket én læge til nævnet og indtil medio oktober 2008 én suppleant. Nævnet er herefter blevet tilført én suppleant mere. Nævnet dækker et stort geografisk område, og det er fysisk umuligt for ét nævn at komme på alle sygehuse på samme arbejdsdag, hvorfor det ofte er nødvendigt at bruge to nævn. Der har således i realiteten ikke været nogen stedfortræder for det lægelige medlem indtil medio oktober 2008.

Det har derfor igen i 2008 i flere tilfælde vist sig umuligt at overholde 7-dages fristen i psykiatrilovens § 36, stk. 3, idet det ikke har været muligt at sammensætte et beslutningsdygtigt nævn, ligesom der igen var store problemer omkring sommerferieplanlægningen i 2008.

Statsforvaltningen Sjælland har i flere tilfælde rettet henvendelse til tidligere Indenrigs- og Sundhedsministerium nu Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse for at få løst problemet, men det har også i 2008 været en vanskelig opgave, og det må således fortsat forventes at være et problem, som er af mere vedvarende karakter.

Skemaoversigt

Realitetsafgørelser.....	5
Sagernes fordeling på hospitalerne.....	6
Antal afgørelser i nævnet i de seneste år.....	6
Gennemsnitlig sagsbehandlingstid i de seneste år.....	7
Samlet antal møder.....	7
Mødernes fordeling mellem de enkelte psykiatriske centre i 2008.....	7
Mødedeltagelse for læger.....	8
Mødedeltagelse for patienter.....	8
Mødedeltagelse patientrådgivere/bistandsværger.....	9
Afgørelse og godkendelser.....	9
Tilsidesættelser.....	10
Klager over patientklagenævnets afgørelser.....	11
Anke til domstolene.....	11
Klage til Sundhedsvæsenets Patientklagenævn.....	12

Statsforvaltningen
Sjælland
Dronningensgade 30
4800 Nykøbing F
Tel 7256 7600
sjaelland@statsforvaltning.dk

www.statsforvaltning.dk

